

НАЦИОНАЛНА МУЗИКАЛНА АКАДЕМИЯ
ТЕОРЕТИКО-КОМПОЗИТОРСКИ И ДИРИГЕНСКИ
ФАКУЛТЕТ

- тук -

СТАНОВИЩЕ

на

хабилитационния труд на гл. ас. д-р Теодора Димитрова на тема:

„Слухово възприятие при многоглас.

Специфики и стратегии“

за заемане длъжността „доцент по солфеж“

от

Андрей Василев Диамандиев – проф. д-р по хармония и доц. по
оркестрация

Теодора Димитрова е родена през 1968 г. в гр. София. Завършва теоретичния клас на СМУ „Л. Пипков“ в гр. София със специалност „Пиано“ през 1987 г., а през 1992 г. се дипломира като магистър в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ със специалности „Хорово дирижиране“ и „Теория на музиката“. През 2018 г. придобива ОНС „доктор“ след успешна публична защита на дисертационен труд на тема: *„Методи за многогласно слухово обучение чрез съвременна музика“*. Допълнителна квалификация Т. Димитрова придобива диплом по Икономика и мениджмънт III степен, преминава през обучителни курсове за мениджмънт на оркестри и управление на проекти в областта на културата, участва в международни семинари за хорови диригенти в Швеция (1998 г., Europa Cantat), за

мениджмънт и източници на финансиране, и набиране на средства в областта на културата (Белград, Сърбия – 2000 г.), за хорова музика (Гърция - 2002 г.) и други. Нейната педагогическа, научна, творческо-изпълнителска, проектна и обществена дейност далеч надхвърлят минималните изисквания, които са необходими за заемане длъжността „доцент по солфеж“. Достатъчно е само да се споменат многобройните награди за нейното диригентско майсторство от различните национални и международни хорови конкурси, нейните публикации на много интересни и актуални теми от областта на солфежа, дългогодишната ѝ педагогическа практика, членството ѝ в национални и международни организации като: „Асоциацията на Българските хорови диригенти“, „Международната федерация Europa Cantat“, СБМТД, „Балкански форум за хорова музика“, както и богатата ѝ творческо-изпълнителска дейност.

Хабилитационният труд на Теодора Димитрова на тема: „Слуховото възприятие при многоглас. Стратегии и специфики” се състои от увод и три раздела с 50 примера в 106 страници. Библиографията включва 14 заглавия на кирилица и 29 на латиница. В увода Теодора Димитрова поставя основните насоки на изследването, а именно да се търси обобщение на добре известните, според авторката, аспекти на музикалното възприятие на многоглас в контекста на нейния личен професионален опит, като „крайната цел на този текст е да бъде в помощ на преподаватели и учащи в практическите занимания за развитие на музикалния слух“ (с. 5). Трудът е представен като изцяло с практическа насоченост, като примерите в него могат да се приложат в солфежната практика. Труд с такава насоченост е особено ценен и полезен от гледна точка на реалните резултати, които се търсят чрез споделяне на дългогодишен практически опит в контекста на дълбока теоретична рамка, която е съобразена с най-нови, актуални и иновативни изследвания.

В първия раздел „Музикално възприятие“ се диференцират четири подраздела на неговото разглеждане и дискутиране като: „Музикално възприятие“ , „Внимание“, „Музикална памет“ и „Специфики при възприятие на многоглас“. В чисто методически план бих искал да отбележа, че заглавие и подзаглавие би било по-добре да се различават. Иначе в този раздел авторовият текст в дълбочина се докосва до „области като неврология, психология, когнитивни науки и други, които като че ли водят до повече въпроси, отколкото до отговори, поради самата същност на музикалното възприятие като невро-психо-физиологичен процес“ (с. 4). Изместването на погледа към различни от музиката, но много тясно свързани с музикалното възприятие, области е използвано от Теодора Димитрова точно в смисъла на практическото осъществяване на такъв тип взаимодействия. Например когато „се наблюдава процесът на *сегрегация*, а именно – извеждането на определен поток пред останалите“, при сравнение „с една партитура, виждаме как в даден момент партия, изпълняваща основна тема изпъква, но другите партии също се чуват, макар и на по-заден план, а в друг момент друга партия поема водещата роля“ (с. 10). Подразделите за специфика на възприятие на хармоничен вертикал като акорди, полиакорди, сонорни звучности и клъстери и полифоничен многоглас влизат в сърцевината на темата. Особено ценен е подходът на авторката да се обръща към примери от живата музика като методически ориентири. „При този вид хармонични структури е целесъобразно да се подхожда чрез създаване на образи-типове или персонализирани акорди, гещалт, т.е. към цялостно запаметен образ със специфична характеристика. В този смисъл познаваме „Тристанов акорд“, Скрибинов „мистичен акорд“, „Воцек-акорд“ и т.н.“ (с. 47).

Идеите на този раздел вдъхновяват и провокират разсъждения и препоръки по зададените теми. В подраздела „Внимание“, когато става въпрос за привличане на вниманието върху елементи от музикалната тъкан

и неговото преместване от един поток в друг, каквито „могат да бъдат необичаен или специфичен ритъм, артикулация (контрастна спрямо другите гласове), специфични хроматични ходове или чужди тонове (важи предимно за модалната и тоналната музика) и т.н.“ (с. 24), е добре да се направи уточнението, че тук става въпрос за новомодална хармония, а не за модалността на строгия стил, за която не се отнасят термините „хроматични ходове“ и „чужди тонове“. В пример 17 правилно се посочва, че терците омекотяват малката нона като остър дисонанс във втория акорд, но е добре точно в смисъла на дълбока връзка с живата музика да се установи историческият контекст на доминантовия нонакорд с малка нона, който се среща като характерен акорд и при виенските класици за разлика от доминантовия нонакорд с голяма нона, за който Риман говори като за акорд от новата музика. От друга страна смяната на мажорен с минорен нонакорд с малка нона би променило генерално неговото звучене. Разбира се това е само проекция от завършен текст, който няма нужда от промяна, но точно идеите в него вдъхновяват такова развитие, които са в помощ на обучаващите и обучаваните в областта на солфежа. Така те ще могат да проникнат в дълбочина в звученето на акордите в контекста на живата музика. Точно в този смисъл е много ценна линията, която се прокарва в целия труд на много тясна връзка на солфежа с музикалната практика и реално звучащата музика, за което голямо значение има диригентската практика на Теодора Димитрова. Тук трябва да се направи уточнението, че авторката заявява, че ще се занимава в своя труд в много по-голяма степен с акорди от по-новата музика. Такъв ракурс на изследването винаги е ценен и полезен от гледна точка на предизвикателства в областта на солфежа в търсене на по-неизследвани територии. Независимо от не малко опити на други автори в тази посока, всеки нов опит остава своя оригинален отпечатък заради голямото разнообразие от съвременни композиционни техники и системи.

Във втория раздел „Стратегии“ прави впечатление на пръв поглед особено широкият тематичен контекст на стратегически решения и тяхната класификация за учене, слухово възприятие на хармоничен вертикал и полифонични структури, памет и запаметяване. Всъщност в труда чрез по-дълбокото опознаване на социалните и психофизиологичните процеси авторката иска да постигне възможно най-ефективно усвояване на многогласа, да намери алгоритмите за това. Стъпването върху съвременни актуални теории от различни чуждоезични (най-вече англоезични) и български автори не е самоцел, а път и стратегия за постигането на целта. От друга страна Теодора Димитрова демонстрира собствена методика, като оспорва общоприети практики, което доказва на практика нейния дългогодишен педагогически опит. „В този смисъл считам, че при записване на полифонична диктовка, практиката да се записва по 2 такта е непродуктивна, дори вредна. Стремещът трябва да е при първо прозвучаване да се определя формата (канон, раздвижен двуглас, fuga и т.н.), а при следващи изсвирвания (нацяло!) да се записват отделните линии, да се попълват опорни моменти и пр.“ (с. 79).

В третия раздел „Примери с коментари и бележки“ са дадени две таблици и примери от живата (почти изцяло съвременна) музика, където се предлагат слухови задачи за разпознаване и отгатване на нотния материал, методи за по-бързото му усвояване и аналитични коментари. С оглед на ясното и кратко изложение с точни и конкретни формулировки такива примери могат да бъдат особено полезни за преподавателите по солфеж във връзка с тяхната педагогическа практика.

След всички безспорни достойнства на хабилитационния труд на Теодора Димитрова „Слуховото възприятие при многоглас. Стратегии и специфики“, както и най-вече на нейната високопрофесионална научна, художественотворческа и педагогическа дейност, спокойно мога да заявя пред уважаемото жури подкрепата си за кандидатурата на гл. ас. д-р

Теодора Димитрова за заемане на длъжността „доцент по солфеж“ според ЗРАСРБ, като определено съм определено **за** нейната хабилитация.

Написал становището: проф. д-р Андрей Диамандиев:

София 16.04.2022 г.